

สาขาวิชาการศึกษาศิลปะพิเศษ

เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม

ความหมาย

เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม (Behavior Disorder Child) หมายถึง เด็กที่ประพฤติตนไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ อาจแสดงออกในลักษณะของการก้าวร้าว เกเร ก่อวุ่น ฝ่าฝืนกฎระเบียบต่างๆ ของโรงเรียน การประพฤติในลักษณะที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมหรือแสดงออกไปในทางถดถอย หนีความจริงซึ่มเสีร่า เพื่อฝืน เป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากพฤติกรรมของคนปกติทั่วไป ซึ่งอาจสร้างปัญหาให้แก่ตนเองและผู้อื่น

พฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหา

โดยทั่วไปเด็กที่มีพฤติกรรมปกติ เป็นผู้ที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ อยู่ในโลกของความเป็นจริง มีความรู้สึกมั่นคง รู้จักตนเอง มีจุดมุ่งหมายในชีวิต มีความสามารถที่จะเรียนรู้มีความสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่น มองโลกในแง่ดี มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน รู้จักแสวงหาความเพลิดเพลินและความพอใจจากสิ่งง่ายๆ ในชีวิต มีสุขภาพดี และมีอารมณ์มั่นคง

หากเด็กคนใดมีพฤติกรรมส่วนใหญ่ในทางตรงกันข้ามกับที่กล่าวนี้ อาจกล่าวได้ว่าเด็กผู้นั้นมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไป เด็กบางคนมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากพฤติกรรมของเด็กปกติมากและชัดเจน ขณะที่บางคนอาจเปลี่ยนแปลงไปเพียงเล็กน้อยจนยากแก่การสังเกต ดังนั้นการพิจารณาพฤติกรรมที่มีปัญหา จะต้องคำนึงถึงความเบี่ยงเบนและความรุนแรงของพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นๆ

สาเหตุของปัญหาทางพฤติกรรม

ปัญหาทางพฤติกรรมอาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ ดังนี้

1) พันธุกรรม พฤติกรรมบางอย่างอาจจะเป็นผลมาจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม เช่น ระดับสติปัญญา อารมณ์

ลักษณะทางร่างกายเด็กที่เกิดจากพ่อแม่ที่มีร่างกายอาจมีรูปร่างเตี้ย มักแสดงออกทางพฤติกรรมในทางเก็บตัว ไม่ร่วมกิจกรรมที่ใช้พลังกำลังทางร่างกาย เป็นต้น

2) ความไม่สมดุลย์ของสารเคมีในร่างกายและความผิดปกติทางระบบประสาท อาจทำให้เกิดความผิดปกติในด้านความคิด การรับรู้ และด้านอารมณ์

3) สภาพแวดล้อมทางครอบครัว ความอดอยากยากจน ครอบครัวหย่าร้าง วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การแตกแยกของสมาชิกในครอบครัว ล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กทั้งสิ้น

4) สภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อม สภาพสังคมที่มีสิ่งขั้วๆ ต่อสู้แก่งแย่งแข่งขันกันเพื่อความอยู่รอด การค้าขายสินค้าผิดกฎหมาย การคบเพื่อนที่เป็นมิชฉาชีพและอันธพาล ล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก

5) อิทธิพลของตัวแบบและสื่อประเภทต่างๆ ทำให้เกิดการเลียนแบบ ความโลภ คดิข่มขืนและสิ่งเลวร้ายอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมของเด็กอาจมีสาเหตุจากสิ่งอื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว

การศึกษาพฤติกรรม

ก่อนจะตัดสินว่าเด็กคนใดมีปัญหาทางพฤติกรรมและวางแผนให้ความช่วยเหลือนั้นควรศึกษาพฤติกรรมของเด็กให้ละเอียดรอบคอบเสียก่อน ซึ่งอาจกระทำไดดังนี้

1) จัดทำระเบียบประวัติ เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็กให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้รวมไปถึงประวัติการเจ็บป่วย สภาพทางครอบครัว และสิ่งแวดล้อมของเด็ก เป็นต้น

2) วัดระดับเชาวน์ปัญญา (I.Q.) เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมส่วนมากมีระดับเชาวน์ปัญญาในระดับต่ำกว่าปกติ แต่ไม่เป็นเช่นนี้ทุกคน เพราะบางคนมีระดับสติปัญญาสูง

3) วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งอาจช่วยให้ครูเข้าใจเด็กมากขึ้น ความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสามารถทางสติปัญญา อาจเป็นข้อมูลสำคัญที่จะช่วยให้ครูเข้าใจปัญหาทางพฤติกรรมของเด็กได้

4) วัดด้านบุคลิกภาพ เป็นการตรวจวัดพฤติกรรมของเด็กโดยนักจิตวิทยา ข้อมูลจะทำให้ครูทราบว่าเด็กมีอารมณ์และพฤติกรรมเช่นใด

5) ตรวจทางการแพทย์ เช่น ความผิดปกติทางกาย การตรวจทางระบบประสาท การตรวจคลื่นไฟฟ้าในสมอง ตลอดจนการตรวจสุขภาพจิต เป็นต้น

6) การบันทึกพฤติกรรม โดยการสังเกตพฤติกรรมที่เป็นพฤติกรรมเป้าหมาย เพื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นวิธีหนึ่งที่ครูอาจนำมาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมเด็ก เป็นการศึกษาพฤติกรรมของเด็กโดยละเอียด

การให้ความช่วยเหลือ

การให้ความช่วยเหลือเด็กให้ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลง และให้แสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น อาจกระทำได้หลายวิธีดังนี้

1) การให้แรงเสริม เป็นการให้สิ่งที่เด็กชอบ เช่น คำชม อาหาร สิ่งของ เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2) เบี้ยอรอดกร (token) บางครั้งเรียกว่า เหรียญรางวัล เป็นการให้คะแนนเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เด็กจะเก็บคะแนนสะสมไว้ให้ได้มากๆ เพื่อรับรางวัลใหญ่ หากเด็กได้คะแนนน้อยรางวัลอาจมีขนาดและราคาลดหลั่นกันลงไป

3) การหยุดยั้ง เป็นการเมินเฉยไม่ให้ความสนใจต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งเด็กจะเลิกพฤติกรรมนั้นไปเอง มักใช้ในกรณีที่เด็กมีพฤติกรรมไม่รุนแรงมากนัก

4) การเป็นแบบอย่าง มนุษย์เลียนแบบพฤติกรรมซึ่งกันและกัน หากพฤติกรรมนั้นเป็นที่ชื่นชอบ เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลนั้น จึงควรใช้พฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างให้เด็กได้ลอกเลียนแบบ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ การเป็นแบบอย่างครอบคลุมไปถึงการแสดงให้ดู การสาธิตและการยกตัวอย่าง

5) การกำหนดกฎเกณฑ์ ครูและนักเรียนร่วมมือกันกำหนดกฎเกณฑ์ที่วางไว้ และมีการติดตามผลอย่างใกล้ชิด ใครฝ่าฝืนจะได้รับการปฏิบัติตามที่ตกลงกันได้

6) การลงโทษ เหมาะสำหรับการนำมาใช้กับพฤติกรรมที่ค่อนข้างรุนแรง และเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การลงโทษเป็นการทำให้เด็กเจ็บหรือไม่พอใจ และทำให้เด็กหยุดยั้งพฤติกรรมนั้น หากการปฏิบัติต่อเด็กทำให้เด็กพอใจ และแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่อไป การปฏิบัตินั้นไม่เป็นการลงโทษ การลงโทษยังจำเป็นที่จะนำมาใช้ในการจัดการกับพฤติกรรมของเด็ก แต่ต้องเลือกใช้อย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

- Leithenberg, Harold. **Handbook of Behavior Modification and Behavior Therapy.**
Englewood Cliffs, N. J. : Prentice Hall, 1976.
- Morris, Richard J. **Behavior Modification with Children.** Cambridge, Massachusetts : Winthrop
Publisher, 1976.
- Rose, Sheldon D. **A Casebook in Group Therapy : A Behavioral - Cognitive Approach.**
Englewood Cliffs, N.J : Prentice - Hall, 1980.
- Zulzer - Azaroff, Beth. **Applying Behavior - Analysis Procedures with Children and Youth.**
New York : Holt, Rinehart and Winston, 1977.

ภาวะการเขียนบกพร่อง

ความหมาย

ภาวะการเขียนบกพร่อง (Dysgraphia) หมายถึง ความบกพร่องในกระบวนการเขียนเพื่อสื่อความหมายและความคิดของตนเอง ไม่รวมถึงข้อจำกัดของผู้เรียนในด้านสติปัญญา

ความเป็นมา

ความสามารถในการสื่อความคิดให้แก่ผู้อื่นด้วยการเขียนด้วยคำนั้น เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนมาก เพราะเกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกันของการฟัง การเห็น และทักษะการเคลื่อนไหว (Myklebust, 1965) ธรรมชาติของการมีปัญหาการเขียนนี้จะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบดังกล่าวตั้งแต่หนึ่งอย่างขึ้นไป ปัญหาการเขียนนี้มักจะสังเกตได้เมื่อให้เด็กคัดลอกคำหรือเขียนคำและประโยค ไม่ว่าจะเป็นการเขียนตามคำบอกหรือการเขียนเอง

การเรียนรู้การเขียนนั้น เริ่มจากการที่เด็กต้องพัฒนาทักษะทางภาษาหลายอย่าง ตั้งแต่การรับรู้ การเรียงลำดับ ความจำ และความสัมพันธ์ของการใช้มือและตา เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า จำเป็นต้องได้รับการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะเบื้องต้นก่อนการเขียน การเขียนยังจำเป็นต้องอาศัยทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพูด รวมถึงความเข้าใจในคำพูด และการแสดงออก การจำแนกเสียงที่ได้ยิน การเรียงลำดับการพูด และการจำคำพูด ความบกพร่องในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่กล่าวมานี้ เป็นผลให้ความสามารถที่จะสื่อความคิดในการเขียนบกพร่องไป แต่ความสามารถที่จะคัดลอกได้ถูกต้องแม่นยำยังคงมีอยู่

เด็กที่รู้คำศัพท์น้อย มีทักษะการอ่านไม่ดี มีความยุ่งยากในเรื่องการใช้ไวยากรณ์และการเรียงลำดับประโยคไม่สามารถเรียบเรียงและแปลความคิดไปใน

รูปของการเขียนได้ มักจะเขียนคำตลกๆ หล่นๆ มักใช้คำสรรพนาม กริยาผิด เท่าๆ กับที่เขียนผิดไวยากรณ์ หากเป็นภาษาอังกฤษก็จะสับสนในเรื่องการเขียนอักษรตัวเล็กตัวใหญ่ เครื่องหมายวรรคตอนอย่างเด่นชัด

เด็กที่มีความบกพร่องในการจำแนกเสียงจะมีปัญหายุ่งยากในการเขียนตัวอักษรแทนเสียงที่ได้ยินในคำต่างๆ และมักสับสนตัวอักษรที่มีเสียงคล้ายคลึงกัน ส่วนการเขียนเองหรือการเขียนตามคำบอกจะสะกดผิด เขียนตลกๆ หล่นๆ หรือเขียนตัวอักษรเพิ่มเข้าไป เด็กที่ไม่สามารถได้ยินลำดับของเสียงในคำจะไม่สามารถเขียนตัวอักษรได้ในลำดับที่ถูกต้อง ส่วนปัญหาเรื่องความจำจากการได้ยินมักจะเกี่ยวข้องกับปัญหายุ่งยากในการเขียนด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้การเขียนยังเกี่ยวข้องกับเรื่องการจำแนกทางสายตา การรับรู้ด้านมิติทางการเห็น ความจำจากการเห็น การบังคับกล้ามเนื้อ และการเคลื่อนไหวการประสานสัมพันธ์ของมือและตา ความบกพร่องในทักษะเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะส่งผลกระทบต่อ การเขียนตามคำบอกและการเขียนเองเท่านั้น หากแต่ยังทำให้เกิดความยุ่งยากในการที่จะเขียนหรือลอกข้อความจากสิ่งที่เห็นด้วย

การที่เด็กจะเขียนได้ต้องสามารถจำและแยกแยะตัวอักษรหรือคำที่มองเห็นได้ ดังนั้นเด็กที่มีปัญหาด้านมิติการเห็นจะสับสนตัวอักษรที่มีรูปร่างคล้ายคลึงกัน แต่ทิศทางอาจกลับกันและมีปัญหาในเรื่องแนวนอนกับแนวตั้ง

สำหรับความบกพร่องเกี่ยวกับความจำจากการมองเห็นจะสะท้อนออกมาในรูปของการไม่สามารถระลึกและบอกถึงรูปร่างของสิ่งที่เห็นหรือลำดับของตัวอักษรและคำต่างๆ เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับความจำ

มักจะลอกแบบได้แต่ขาดความสามารถที่จะเขียนเอง หรือจากการเขียนตามคำบอกเนื่องจากไม่สามารถจำ ตัวอักษรหรือคำที่เห็นได้ ทักษะด้านการเห็นจะต้อง รวมและประสานกับทักษะการเคลื่อนไหว เด็กที่ไม่ สามารถควบคุมกล้ามเนื้อและการเคลื่อนไหวได้อาจ จะอ่านหนังสือออก และอาจมีทักษะด้านการฟังและ ทักษะการเห็นที่จำเป็นต่อการเขียนแต่ไม่สามารถ บังคับการเคลื่อนไหวให้เหมาะสมได้ จึงทำให้มีปัญหา ด้านการเขียนตัวอักษรและคำต่างๆ ความบกพร่องใน เรื่องการบังคับการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อมือ จะพบได้ ในสองลักษณะกล่าวคือ เด็กบางคนเขียนได้เร็วแต่ เลินเล่อ จึงทำให้เขียนผิดลายมือไม่สวย อ่านยาก หรืออ่านไม่ออก ส่วนลักษณะหลังนั้นก็คือการเขียน ได้ช้าระมัดระวังมากแต่ก็ยังไม่สามารถเขียนอักษรให้ สวยงามได้ และลักษณะการเขียนก็ไม่ใช่ที่ยอมรับ เด็ก เหล่านี้มักจะมีปัญหาในการเขียนงานส่งและใน กรณีที่มีเวลาจำกัด ปัญหาที่ตามมาก็คือทำงานไม่เสร็จ

ข้อสังเกตพฤติกรรมของเด็กภาวะการเขียน บกพร่อง

พฤติกรรมที่สังเกตได้และเป็นแนวบ่งชี้ถึงภาวะ การเขียนบกพร่อง ได้แก่

1. เขียนอักษรกลับด้าน
2. เขียนไขว้ไปไขว้มา
3. เขียนตัวอักษรมีขนาดและรูปร่างไม่เท่ากัน
4. เขียนอักษรหรือคำติดกันจนเกินไป

5. มีปัญหาเรื่องช่องไฟและการเว้นวรรคตอน
6. คุณภาพของเส้นไม่ดี ลายมืออ่านยาก
7. เขียนไม่ตรงบรรทัดหรือไม่อยู่ในแนวเดียวกัน
8. ยุ่งยากในการลอกโจทย์หรือข้อความจาก กระดานหรือหนังสือ
9. สะกดผิด
10. ลำดับอักษรผิดในคำต่าง ๆ
11. สลับตัวอักษรในคำต่าง ๆ
12. สะกดผิดในคำพ้องเสียง
13. ไม่เขียนตัวอักษรบางตัว
14. เขียนสะกดการันต์ไม่ถูกต้อง
15. เขียนไม่ได้ใจความหรือเขียนวกวน

การช่วยเหลือ

เด็กจะต้องได้รับการวินิจฉัยคัดแยกอย่างถูกต้อง ว่ามีปัญหาในเรื่องใดระดับไหนก่อนจะรับการช่วยเหลือ ในลักษณะของการสอนซ่อมเสริมตามสาเหตุ เช่น ถ้าเด็กมีปัญหาการรับรู้ทางสายตาที่ต้องฝึกฝนเรื่องนี้ ก่อน หรือหากมีปัญหาเกี่ยวกับความจำก็ต้อง วิเคราะห์ให้ได้ว่าเป็นปัญหาของความจำจากการมอง เห็นหรือจากการได้ยิน แล้วจึงสอนซ่อมเสริมในด้าน นั้น ๆ

อย่างไรก็ดี เด็กเหล่านี้ควรได้รับการพัฒนาใน เรื่องแรงจูงใจ และการรับรู้ที่ดีเกี่ยวกับตนเองด้วยเพราะ เป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จและความ ล้มเหลวของเด็ก

ศรียา นิยมธรรม

บรรณานุกรม

ศรียา นิยมธรรม. ปัญหายุ่งยากทางการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : พรวนนกการพิมพ์, 2541.

Dornbush, M.P. "Dysgraphia," in **Encyclopedia of Special Education**. Vol.1. p.550 - 551.
New York : John Wiley & Sons Inc. 1987.

Gaddes, W.H. **Learning Disabilities and Brain Function : A Neuropsychological Approach**.
New York : Springer-Verlag. 1980.

Johnson, D.J., and H.R. Myklebust. **Learning Disabilities : Educational Principles and Practices**. New York : Grune & Stratton, 1967.

Luria, A.R. **The Working Brain**. New York : Basic Books, 1973.

Myklebust, H.R. **Development and Disorders of Written Language**. Vol.1. New York
: Grune & Stratton. 1965.

ภาวะการอ่านบกพร่อง

ความหมาย

ภาวะการอ่านบกพร่อง (Dyslexia) หมายถึง ภาวะยุ่งยากทางการอ่านหรือการมีปัญหาด้านการอ่านอย่างรุนแรง ไม่อาจเข้าใจความหมายจากอักษรที่เขียนเป็นคำได้ เนื่องจากความผิดปกติของระบบประสาทส่วนกลางซึ่งเป็นมาแต่กำเนิดหรืออาจเกิดจากการที่สมองได้รับบาดเจ็บอย่างรุนแรง ทั้งนี้ไม่รวมถึงข้อจำกัดของผู้เรียนในด้านสติปัญญา ประสาทสัมผัส และองค์ประกอบอื่นๆ

ความเป็นมา

คำว่า ดิสเล็กเซีย (Dyslexia) เป็นภาษากรีกมีความหมายว่า “ยุ่งยากกับถ้อยคำ” (difficulty with words) และเป็นคำที่ ดร.พริงเกิลมอร์แกน (Dr.Pringle Morgan) นำมาใช้เมื่อประมาณปี ค.ศ. 1896 ในการเขียนบทความในวารสารการแพทย์ของอังกฤษชื่อ British Medical Journal บทความนี้กล่าวถึงกรณีของคนที่มีปัญหาการอ่านซึ่งเรียกว่า ตาบอดคำตั้งแต่เกิด (congenital word blindness) ก่อนหน้านี้นายแพทย์เยอร์มัน ชื่อคัสมวล (Kussmaul, 1877) ได้สังเกตอาการที่ปรากฏในผู้ป่วยอเฟเซีย (aphasia) ซึ่งจะไม่เข้าใจภาษาและพูดไม่ได้ เนื่องจากสมองบาดเจ็บทั้งๆ ที่ได้ยินและสายตาก็มองเห็นตามปกติ และมีอาการคล้ายคลึงกับเด็กที่มีปัญหาการเรียนอ่านได้ยากจึงเรียกว่า ตาบอดคำ (word blindness) คำว่า ดิสเล็กเซีย มีผู้นำมาใช้ในสิบปีต่อมาแทนคำตาบอดคำ ด้วยความคิดว่าปัญหาการเรียนอ่านได้ยากนี้ เนื่องมาจากความบกพร่องในการทำงานของสมอง ซึ่งอาจจะบาดเจ็บจากเชื้อโรค หรือ การกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงคำว่าตาบอดคำก็ยังคงมีใช้กันในประเทศอังกฤษ

โดยหมายถึงลักษณะการเรียนอ่านได้ยาก หรือปัญหาการเรียนรู้ด้านการอ่าน

ต่อมาประมาณกลางปี ค.ศ. 1920 จิตแพทย์และนักประสาทวิทยาชาวอเมริกันชื่อ ดร.แซมมวล ออร์ตัน (Samual Orton) ได้อธิบายถึงลักษณะของดิสเล็กเซียหรือการเรียนอ่านได้ยากว่าน่าจะเป็นผลจากความสับสนซ้ำๆ ซึ่งเป็นผลจากการทำงานของสมองใหญ่สองซีก และไม่ได้เป็นเรื่องของความบกพร่องทางสติปัญญา บุคคลที่มีปัญหา “ดิสเล็กเซีย” นี้มีสติปัญญาปกติหรือสูงกว่าเกณฑ์ปกติ ตัวอย่างของผู้มีปัญหาคือการเรียนอ่านได้ยากได้แก่ เลียวนาร์โด ดา วินชี (Leonardo da Vinci) โทมัส เอดิสัน (Thomas Edison) และอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ (Albert Einstein) ซึ่งอ่านหนังสือไม่ออก จนอายุ 9 ขวบ และเมื่อโตขึ้นยังผลให้ต้องออกจากงานสอนถึงสามครั้งเพราะภาวะการอ่านบกพร่อง

โดยทั่วไป ดิสเล็กเซีย มีความหมายกว้างๆ ถึงการไม่สามารถเข้าใจความหมายจากคำที่เขียนได้ อย่างไรก็ตามคำนี้มักใช้กันบ่อยในการอธิบายถึงความบกพร่องหรือการสูญเสียความสามารถในการอ่าน ทั้งนี้เพราะการทำงานของระบบประสาทส่วนกลางบกพร่อง

เรบินอวิทซ์ (Rabinowitch, 1962) ได้จำแนกปัญหาการเรียนล่าช้าซึ่งเกิดจากการทำงานของระบบประสาทที่บกพร่อง และเกิดจากองค์ประกอบภายนอกอื่นๆ ที่ไม่เหมาะสม ในปี ค.ศ. 1973 โรเซนทาล (Rosenthal) ได้อธิบายว่า ดิสเล็กเซีย เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบกพร่องด้านการรับรู้เฉพาะทางคือไม่สามารถเชื่อมโยงเสียงกับสัญลักษณ์ทางการเขียนให้มีความหมายได้

ต่อมาในปี ค.ศ. 1977 สโตรล (Stroll) ได้ให้แนวคิดที่ ดิสเล็กเซียนั้นนิยามได้ยากมาก เพียงแต่เปรียบเทียบได้กับผู้มีระดับเขาวนปัญญา 90 ขึ้นไป แต่มีคะแนนด้านการอ่านต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ที่ 15 ความคิดนี้สอดคล้องกับนิยามของ World Federal of Neurology ในปี ค.ศ. 1969 ที่สเตอร์ลิง (Sterling, 1978) ได้นำมาอ้างอิง ด้วยการอธิบายว่าดิสเล็กเซีย หมายถึง การขาดทักษะทางภาษาด้านการอ่าน เขียน และสะกดคำ โดยเปรียบเทียบจากความสามารถทางสติปัญญาที่ได้จากผลทดสอบอายุสมองกับอายุด้านการอ่าน และการสะกดคำว่ามีความแตกต่างกัน นิยามนี้เชื่อกันว่าเป็นนิยามที่เข้าใจง่ายและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ปัจจุบันนิยามของภาวะการอ่านบกพร่องหมายถึงการมีปัญหาด้านภาษาที่เกิดขึ้นกับเด็กที่มีสติปัญญาปกติหรือสูงกว่าเกณฑ์ปกติเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนๆ ในวัยเดียวกัน หรือเรียนอยู่ชั้นเดียวกัน เด็กกลุ่มนี้จะมีปัญหาด้านการอ่าน

ประเภทของภาวะการอ่านบกพร่อง

ภาวะการอ่านบกพร่องมี 3 ลักษณะ คือ

1) ปัญหาที่มาจากกรฟัง (auditory-linguistic type)

เด็กที่เรียนอ่านได้ยากเนื่องจากปัญหาที่มาจากกรฟังนี้จะไม่สามารถแยกเสียงหรือหน่วยเสียงที่ได้ยิน จึงทำให้ไม่อาจเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรที่เห็นกับเสียงที่ได้ยินในคำพูดนั้นๆ ได้ ความบกพร่องจะปรากฏให้เห็นจากการจำแนกเสียง การเรียงลำดับเสียง และการรับรู้ชื่อของเสียงที่ได้ยิน

2) ปัญหาที่มาจากมิติการเห็น (visual-spatial type)

เด็กที่เรียนอ่านได้ยากเนื่องจากปัญหาที่มาจากมิติการเห็นนี้มักพบน้อยกว่าลักษณะแรก เด็กกลุ่มนี้จะมีพัฒนาการทางภาษาปกติ แต่ไม่อาจเรียนรู้มิติและ

การเห็นที่จำเป็นต้องใช้ในทักษะการอ่านได้ ความบกพร่องลักษณะนี้จะปรากฏในเรื่องการจำแนกสิ่งที่เห็น การเรียงลำดับสิ่งที่มองเห็น การจำแนกภาพพื้นที่มองเห็น การรับรู้ความลึกของภาพ และการรับรู้ความรู้สึกของสิ่งที่มองเห็น

3) ปัญหาแบบผสม (mixed dyslexia)

เด็กจะมีปัญหาทั้งสองลักษณะผสมกัน

สาเหตุ

สาเหตุของภาวะการอ่านบกพร่อง ได้แก่

1) พันธุกรรม (genetics or heredity dyslexia) พบว่าบางครอบครัวมีสมาชิกหลายคนที่มีปัญหาการอ่านอย่างรุนแรง หรือเรียนอ่านได้ยาก

2) พัฒนาการ (developmental dyslexia) ลักษณะเช่นนี้มีได้เป็นมาแต่กำเนิดแต่ปรากฏเห็นได้ชัดตั้งแต่วัยเด็ก ผู้ค้นพบลักษณะนี้คนแรกคือ ดร.พริงเกิล มอร์แกน (Dr. Pringle - Morgan, 1896) และนายแพทย์เจมส์ เคอร์ (James Ker) งานวิจัยในเรื่องนี้ยังคงดำเนินอยู่ต่อไป

3) อารมณ์ (emotional dyslexia) โทมาทิส (Tomatis, 1978) เป็นผู้เสนอแนวคิดนี้ว่าการมีปัญหาการอ่านนั้นมีสาเหตุจากการที่เด็กได้พบเหตุการณ์รุนแรงซึ่งเกิดขึ้นในระยะเวลาก่อนที่จะพูดได้

ข้อสังเกตพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้อ่าน

พฤติกรรมที่สังเกตได้และเป็นแนวบ่งชี้ว่าเด็กน่าจะมีปัญหาการเรียนรู้อ่านได้แก่

1. อ่านสลับตัวอักษร อ่านออกเสียงไม่ชัด
2. หลงบรรทัด อ่านตะกุกตะกัก ผิดๆ ถูกๆ
3. ขมวดคิ้วนี้่วหน้าเวลาอ่าน ไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์
4. อ่านสลับคำ อ่านข้ามคำ อ่านซ้ำ อ่านย้อนกลับไปกลับมา

5. จับใจความเรื่องที่อ่าน หรือลำดับเรื่องที่อ่านไม่ได้

การช่วยเหลือ

ถึงแม้ว่าจะยังไม่มีความเห็นเป็นเอกฉันท์ถึงวิธีการสอนซ่อมเสริมแต่ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ก็เห็นพ้องต้องกันว่า เด็กที่เรียนอ่านได้ยากเนื่องจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเห็นนั้น จะได้ประโยชน์จากการใช้วิธีการสอนที่อาศัยประสาทสัมผัสมาช่วย (tactile-

kinesthetic approach) ส่วนเด็กที่เรียนอ่านได้ยากจากการมีปัญหามีเกี่ยวข้องกับการได้ยินนั้น จะได้ผลดีกว่าจากการใช้การเรียนรู้แบบรวมคำทั้งคำ (whole word approach) ในการสอนชั้นแรก

ในกรณีของเด็กที่มีปัญหาแบบผสม (mixed dyslexia) ควรเริ่มสอนด้วยการใช้การสัมผัสก่อน แล้วตามมาด้วยการใช้ประสาทสัมผัสหลาย ๆ อย่าง (multi-sensory procedures)

ศรียา นิยมธรรม

บรรณานุกรม

- Boder, E. "Developmental dyslexia : Prevailing diagnostic concepts and a new diagnostic approach" in H.R. Myklebust. (ed.). **Progress in Learning Disabilities**. Vol. 2. pp.293-321. New York : Grune & Stratton. 1971.
- Dinsmore, J. and D.K. Isaacsorn. **Tactics for Teaching Dyslexic Students, file a dyslexia**. 1987.
- Edwards, J. **The Scars of Dyslexia**. Great Britain : Redwood Books. Trowbridge : Wiltshire. 1994.
- Gaddes, W.H. **Learning Disabilities and Brain Function : A neuropsychological approach**. 2 nd ed. New York : Springer Verlag. 1980.
- Heaton, P. **Dyslexia : Parents in Need**. London : Whurr Publisher Ltd. 1996.
- Heaton, P. and P. Winterson. **Dealing with Dyslexia**. 2nd ed. London : Whurr Publishers Ltd. 1996.
- Hulme & Snowling. **Reading Development and Dyslexia**. London : Whurr Publishers Ltd. 1994.
- Speer, B.S. "Dyslexia" in **Encyclopedia of Special Education**. Vol.1. p. 551-553. New York : John Wiley, 1987.